

E K Ō

回
向

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME

Nr 23

Zittaart 21

2419 Lille (Poederlee)

September 1983

België

EXCUUS , 'T IS DE EERSTE KEER ...

Echt waar, 't is de eerste maal dat EKŌ te laat verschijnt. Wel 'n goeie maand na de vooropgestelde datum.

Normaliter zouden we dat ontzettend gevonden hebben. Wat natuurlijk verkeerd is, want zelfs heel wat grotere en beter verspreide tijdschriften durven zich tegenwoordig ten opzichte van de kalender gedragen als echte ontijd-schriften.

De oorzaak van ekootjes vertraging moet niet ver gezocht worden : bijna geheel september zat Shitoku aan de andere kant van onze niet zo bijster goed rondtollende aardbol. De aandachtige lezer vindt hierna wel het verslag over de I.A.S.B.S. Conferentie te Kyoto. En daar zat Ekō dan natuurlijk mee aan de Japanse praat-tafel.

En toen die Conferentie afgelopen was, trok Shitoku op preektoer, eerst doorheen het zuidelijke Kyushu, met z'n koraalstranden en zijn vulkaantoppen, dan terug naar de westkust van Honshu.

Jammer genoeg (in zekere zin althans) dat Shitoku in deze mooie streken geen echte sightseeing kon doen. De tijd was Japans strikt uitgemeten. Op het toespraakje in de kleuterklas volgt de les aan de lagere school, dan een voordracht voor de leerlingen van de middenschool. Na 't middaguur wordt dan gesproken

voor de monto's, de leken-aanhangers, die er graag enkele uren voor over hebben : eerst de eredienst, dan de spreekbeurt en dan de lange serie vragen en antwoorden, waarmee dan 't beste stuk van de namiddag in beslag genomen wordt. Tenzij dat de monto's liever om 7 uur 's ochtends bijeenkomen...

Hoe druk die dagen eigenlijk ook waren, ze waren alle "reuze". Tja, de mooie landschappen hebben we gemist, de watervallen, het vlotvaren op stortbeken. Ons zwembroekje kwam nooit op 't strand, de zee was geen duik-in.

In ruil daarvoor hebben we in Japan eens te meer dat ware, directe, eenvoudige nembutsu-leven ontmoet; zo ver verwijderd van schril uitgedoste "geisha's" die de slechte smaak van de toeristen en zakenlui moeten opvangen, ver ook van de drukte van Tokyo's ondergrondse, ver van de "See Kyoto Cars" vanwaaruit zoveel journalisten, toeristen en tv-speiletjeskopers hun keiharde opinie over Japan vormen.

In dat andere Japan, dat we maar 'nembutsu-Japan' zullen noemen, ervoeren we eens te meer wat i-gyō, de eenvoudige praktijk, betekent in het dagelijkse leven. Hier zijn we ver van het ansichtkaarten-Japan; hier treffen we de mens waarvan je vergeet dat-ie eigenlijk 'n Jap is.

Hier wil ik even een anecdote kwijt. In Jenkyo-ji tempel te Fukue was het die namiddag ontzettend heet; in dikke druppels parelde het zweet op mijn gezicht; waterbeekjes liepen langs neus en kin en drupten op mijn zwarte toog en op de kateder. Maar ik vond dat het onbetamelijk zou zijn tijdens een sermoen vanonder mijn fuho (het zwarte priesterkleed) een zakdoek uit te graven. Dat zou, dacht ik, zeker in strijd zijn met die strenge etiquette die je zelfs verbied in gezelschap je neus te snuiten. Zoiets als bij ons, het opslurpen van soep uit de lepel, wat in Japan dan weer wèl mag.

Dus liet ik die transpiratiestroompjes maar vlieten. Na afloop van het sermoen (daar erg sympatiek vertaald door Prof. Yamasaki) kon ik in de rust van koelere tempelkamers onbezorgd mijn zakdoek hanteren. Daarmee was ik net klaar of een goede man uit

het publiek kwam me een geschenk aanbieden : vier gloednieuwe zakdoeken die hij gauwgauw was gaan kopen, want hij vreesde dat ik mijn zakdoek kwijt kon zijn of dat ik 'm in België vergeten had. En of ik zijn belachelijk geschenkje wel zou willen aannemen, want het was toch zo warm...

Zo solidait, zo warm, zo hartelijk is dat Japan van de nembutsu-lui. De monto's (lekevolgelingen) zijn simpele, hartelijke mensen, of ze nu universiteitsproffesoren, winkeleirs, vissers zijn. Er zullen wel uitzonderlingen onder ze zijn, maar meestal zijn het gulle, lachende mensen, die van het leven houden, met diepe emoties en een openstaand hart. Wat zijn we hier ver van die kostelijk vreselijke samoerai's die prenten als 'Shogun' ons voorgespiegeld hebben.

Merkwaardig is ook dat juist in die streken van Japan waar Jōdo-Shinshū een vooraanstaande plaats inneemt in het religieuze leven, de misdadigheid toevallig het laagst ligt. En Japan heeft dan al zo'n benijdenswaardig criminaliteitscijfer !

Die vaststelling is natuurlijk niet voldoende om een verband van oorzaak en gevolg te leggen... maar toch !

En zo, in plaats van Ekō publicatieklaar te stomen, trok Shitoku van tempel tot tempel, van Nagasaki tot Toyama en Nara, per vliegtuig, per trein of in de wagen. En dus komt Ekō nu wel een stukje later.

Maar dat biedt ons de gelegenheid één en ander over de nembutsu-volgelingen in Japan te vertellen. En om nogmaals dat overkokende gevoel van dankbaarheid uit te drukken, voor al die echt menselijke vormen van Amida's Mededogen en Geloofte-Kracht.

Daarom, lezer, vergeef Ekō zijn maandje Japan-respijt.

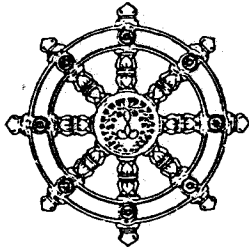
Dank daarvoor en

Namu Amida Butsu

Namu Amida Butsu

Namu Amida Butsu

I.A.S.B.S.

FIRST CONFERENCE (KYOTO)

Op 8, 9 en 10 september hield de Intern. Association of Shin Buddhist Studies haar eerste internationale ontmoeting in de nieuwe, statige lokalen van de Ryukoku Universiteit te Kyoto (Japan).

De I.A.S.B.S. --onze lezers herinneren het zich wel -- werd in 1982 opgericht onder de vorm van een academisch genootschap ter bevordering van de studie van het Jodo-Shinshū Boeddhisme. Het initiatief ging uit van de ledenbeweging I.A.B.C. en van personaliteiten behorend tot de Ryukoku en Otani universiteiten. Het is via kontakten, formele en informele ontmoetingen en publicaties dat de I.A.S.B.S. het vooropgestelde doel nastreeft. Haar eerste grote manifestatie was dan ook deze "Conference" te Kyoto. Er waren 85 ingeschreven deelnemers (van de 126 leden : na 1 jaar bestaan !) waarvan het merendeel in Japan verblijven; toch waren er 6 deelnemers uit Europa overgekomen, 5 uit de U.S.A. en 1 uit Zuid-Korea.

Het welgevulde programma lag uiteraard op een hoog niveau. Ondanks de uitzonderlijke hitte, die ook de beste climatisatieuitrusting niet probleemloos de baas kan, is de belangstelling zeer intens gebleven. Om een idee te geven van al hetgeen er bepraat werd, ziehier titels en auteurs van de diverse voorgebrachte 'papers' :

- Buddha and Shinran (Koshiro Tamaki)
- Shin Buddhist Social Ethics (Fr.Fenzl)
- Other-Power and Skillful Means in Shin Buddhism (Michael Pye)
- On Shinran's Marriage (Junko Minamoto)
- The Shin Buddhist Faith from the Viewpoint of the Natural Sciences (Osamu Yamada)
- Zonkaku's View of the Process of Attaining Faith (Jerôme Ducor)
- What Would Be the Most Appropriate Word in English for Gyo ? (Kakue Miyaji)
- The Origin and Development of the Concept of Jinen-Honi (Michio Tokunaga)
- Shinran Shonin's Fundamental Pure Land Buddhist Thought (Mitsuyuki Ishida)
- Shin Buddhism in Korea (Man-young Yoon)
- The Uniqueness of Shinran's Concept of Shinjin (Yoshifumi Ueda)
- Transitions of the Main Object of Worship in Jodo Shinshu (Joryu Chiba)
- Faith in Shin Buddhism (Takamaro Shigaraki)
- Reading Tannisho (Dennis Hirota)
- Pranjidhana in Indian and Japanese Buddhist Tradition (Esho Sasaki)
- The Origin of Shomyo-nembutsu (Daien Kodama)
- The Meaning of Sraddhā in Non-Pure Land Buddhism (Sh.A.Peel)
- Amida-Buddhism from the Viewpoint of 'Theology of Religion' (Shinryo Takada)
- The Historical Significance of Manshi Kiyizawa's 'Seishin-shugi' (Shinya Yasutomi)
- Kobayashi Issa's Life, Haiku Poems and Faith (Keisai Doki)
- Some Problems in the Translation of Honen's 'Senchakushu' (Morris.J. Augustine).

De grote meerderheid van de lezingen werd in het Engels gehouden; de enkele 'papers' die in 't Japans gehouden werden, werden nadien toch in het Engels samengevat.

Na elke spreekbeurt was er tijd voorzien (vaak wel te kort) voor vragen en antwoorden. Debatten waren vaak hevig, maar steeds hartelijk, vriendelijk en zeker hoogstaand.

Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om een algemene bestuursvergadering te houden. Hierbij werd ook besloten de tekst van de verschillende voordrachten te publiceren in een jaarboek dat in 1984 zou moeten verschijnen.

Gelet op het onbetwistbare succes van deze First Conference en zeker onder de indruk van de sympathieke, haast familiale sfeer waarin deze plechtstatige bijeenkomst verliep (feitelijk een kenmerk van de omgang onder Shin Boeddhisten, zoals sommigen onder u wel weten...), werd onmiddellijk besloten een tweede internationale ontmoeting op touw te zetten. Prof. W. Bonk (University of Hawaii) stelde zijn mooi archipel voor als plaats voor deze tweede Conferentie. En geen enkele onder de aanwezigen kon de moed opbrengen dit voorstel af te wijzen... dus nu heet het : I.A.S.B.S. , alohà !

DE PLAATS VAN SHINRAN SHŌNIN

IN HET BOEDDHISME

(VIII)

Het moet, ondanks het feit dat het inderdaad gaat om spirituele gebeurtenissen die buiten de verwoordbare existentie plaatsgrijpen, mogelijk en toegankelijk zijn ons in alle ernst en objectiviteit, d.i. buiten alle devotionele engagementen en emotionele be-

lichtingen om, de vraag te stellen wat de Oorspronkelijke Gelofte, bekeken vanaf het standpunt van de 'gelovige', nog betekent zodra men de mythologische betrokkenheden en incidentia ervan afgetrokken heeft.

Vertrekkend vanuit de onbetwisbare vaststelling dat Amida geen 'God' is, geen begrip uit de zijns wereld (*Ens* gelijk zijnde aan *tatva*) maar voortkomend uit de zuiver-Boeddhistische opvatting van Zo-heid (*quiditas* zijnde *tathata*), kan men de Oorspronkelijke Gelofte psychologisch definiëren als zijnde : die fundamentele aspiratie van de mens naar verlossing uit een actuele (of geactualiseerde) toestand van lijdenservaring, - een dynamische, energetische maar vooral spirituele aspiratie die meestal werkzaam is in de sfeer van ons psychisch onbewuste, maar die bij de geschikte religieuze beleving opwelt en zich affirmeert op de oppervlakeniveaus van ons bewuste alledaagse.

Benaderd met het perspectief op Boeddhenschap, komt de Oorspronkelijke Gelofte overeen met het algemeen-Boeddhistisch begrip *bodhicitta*, die niets anders is dan de verlossingsdynamiek in de wezens aanwezig of verwekt. Deze *bodhicitta* is het, die het diep in de menselijke psyche sluimerende verlangen werkzaam maakt te worden wat hij 'in den oorsprong', Boeddhistisch "vóór de beginloze

tijd" was.

Het gaat hier niet om een weemoedige terugkeer naar een veilige, 'absolute' oorsprong, als b.v. De terugkeer van ātman naar het uiteindelijke brahman in de Hindoeïstische devotie. De oorsprong slaat hier terug naar de niet-relatieve conceptie, nl. waar de tijd als discriminerende correlaat afwezig kan gedacht worden.

In de Zen-traditie wordt deze gedachtenconstructie, die in haar complexiteit poogt een gevoel van 'leegheid' (śūnyata, d.i. afwezigheid van alle betrekkingen) op te roepen, beeldend omschreven als "het gelaat terugvinden dat men vóór zijn geboorte had"; de Reine Land scholen spreken hier metaforisch over de Geboorte in het Reine Land, Geboorte die Geen-Geboorte is".

Objectief stelt zich ons de vraag: wat is de mens dan 'in den oorsprong'? Wat is dan die 'ware natuur' of 'werkelijkheidsnatuur' waarop de gelovige aanspraak maakt? En hoe kan dergelijk heilsverlangen van een 'terugkeer' naar die ware natuur verklaard worden.

Laten we hier geen gelegenheid tot verwarring ontstaan, en zeker niet denken aan het on- of onderbewuste verlangen dat sommige psychanalysten aan de normale mens toeschrijven terug te willen keren naar de veilige natte warmte van de moederschoot.

Ofschoon in de psychische praktijk het religieuze heilsverlangen niet geheel kan losgemaakt worden van wat deze psychologische of psychoanalytische tendensen naar voren brengen -- en hier laten we juistheid en/of verkeerdheid van deze theorieën buiten beschouwing -- toch beweegt het religieuze heilsverlangen zich "elders": naar "omhoog", naar "buiten", maar zeker niet naar het "binnen" van een lichamelijke geborgenheid.

Aangaande de werking van dit heilsverlangen kan men inderdaad, en onder een spirituele belichting, stellen dat ze in feite niets anders is dan het Boeddhischap zelf, dat zich op het existentiële vlak manifesteert, zij het dan ook volgens een onbewustheids-modus. Hierdoor zou het dan mogelijk zijn dat de mens, in zijn relatieve en beslist conflictuele bewustwording van hetgeen er zich in en met zijn geestelijk milieu (dat zowel intern als extern dient gedacht te worden) afspeelt, iets ontdekt dat een zekere breuk is, een zekere afscheiding, een zekere vervreemding ten opzichte van iets waarvan hij vermoedt dat hij er, vroeger en elders, d.i. buiten elk verband van ruimte en tijd, één mee was. Hij ervaart dan dit heilsverlangen als een drang tot overbrugging van zijn bestaan van lijden-verlangen-onwetendheid, een bestaan waarvan alle persoonlijke berekeningen hem van het Boeddhischap afscheiden, vermits dit Boeddhischap enkel actualiseerbaar is na het verdwijnen van die berekeningen.

En in feite, is er voor het wezen nooit dergelijke afscheiding geweest.

In tegenstelling tot het Brahmanisme (en zijn latere evolutie, het Hindoeïsme, kent het Boeddhisme geen ātman dat ooit eens zou afgescheiden zijn van een grotere eenheid: het grote ātma, het brahman, of welke naam ook aan deze pre-historische toestand van absolute eenheid gegeven is geworden. Aanvaardt men zulke originele afscheiding, dan is natuurlijk de grote vraag hoe men die cosmische eenheid weer reïntegreren kan.

Volgens de Boeddhistische opvattingen, zeker uitgedrukt in het Mahāyāna, is de mens -- en eigenlijk elk wezen wat het ook moge zijn -- nooit van het Boeddhischap afgescheiden geweest. De Verlichting is een 'gebeuren' buiten tijd- en ruimtebeperkingen, en kan dus omschreven worden als alom en eeuwig aanwezig (functies van 'Licht' en 'Leven' in de naam van Amida: Amitaḥba

en Amitayus).

Zo er geen effectieve afscheding is, wat is er dan wèl gebeurd met 's mensen gemoed? De afscheding is geen fysisch of metafysisch feit, maar behoort tot de menselijke begoochelingen. Op 'psychologisch' vlak, d.i. in zijn fundamentele onwetendheid en onvermogen, heeft de mens tussen het beeld dat hij zich archetypisch van het Boedddhaschap vormt en het beeld dat hij zich elk moment van zijn bestaan vormt van zijn vermeende individualiteit, heeft de mens een ondoorzichtig scherm geprojecteerd. Het filmvertoon dat zich op dat scherm afspeelt, noemt de mens dan zijn ego dat hij koestert als zijn enige realiteit, waarin hij meent zichzelf terug te vinden en dat hij wil affirmeren ten opzichte van zijn omgeving.

Net zoals dat scherm slechts een gedachtenconstructie is (een ik-gebouw), evenzo illusoir is het "ego" waarop de mens zich tenslotte blind blijft staren.

De vraag of dit "ego" bestaat of niet, is niet relevant. Klaar is dat dit ego niet op zichzelf kan bestaan; het heeft op zichzelf dan ook geen intrinsieke waarde als activiteit of als wil.

Maar niet-op-zichzelf-bestaande, komt dit "ego" toch tot existen ten opzichte van de mens die hiermede meteen ook zijn eigen begrenzing afgebakend heeft in dit relatieve beeld dat hij van zichzelf vormt, - tevens echter ook als een wachttoren, een zwaar ondermijnd grensgebied dat hem aftekent tegenover de andere wezens. En meteen ook tegenover het Andere dat hij hiermee geschapen heeft. Want aan de ene kant van de illusoire afbakening stelt de mens zijn "ego", maar aan de andere kant ervan poneert hij nu, als tegenstelling tot zichzelf, het "andere".

Daaruit volgt dat de mens, via een nogal primair analoog denken, de neiging vertoont het "andere" te zien als een verzameling van "ego"'s.

Vanuit het onderscheid dat hij fundamenteel maakt tussen zijn "op-zichzelf-ego" en het "andere (zijn "niet-ego")" komt hij tot discrimineren. Het "andere" wordt in zijn geest opgelost tot een oneindige reeks van ego's die alle in een verschillende relatie tot hem zullen komen te staan, b.v. naargelang hij ze als aangenaam of onaangenaam, nuttig of schadelijk, enz. zal karakteriseren op basis die niet in de andere ego's zijn, maar die hijzelf in functie van zijn ego-gewaarwordingen (ervaringen, wensen, angsten) gaat vooropstellen.

De constructie van het wereldbeeld waarin de mens zich aldus geprojecteerd heeft vertoont de hele complexiteit van zijn geest. Zo complex en zo overheersend wordt deze gedachtenstructuur, dat er geen "logische" ruimte meer overblijft voor een gemeend en energetisch verlossingsverlangen. Hiervoor heeft de mens geen "vrije tijd" meer, geen gaatje meer open in zijn dagelijkse *struggle for life*.

GELOOF ?

EVEN RECHTZETTEN

Er bestaat tegenwoordig in bepaalde middens de sterke neiging alle religieuze uitingen over één kam te scheren. In zg. interreligieuze dialogen zet men klakkeloos Krsna, Jezus, Moon, Mozes, Muhammad en wie al ook op één enkele lijn; men overtrekt ze met een gelijkstrijkend laagje zoete verf. Maar of dergelijke Procustusachtige identificaties (vaak ook *recuperaties*) en syncretismen wel historisch, filosofisch, objectief, wetenschappelijk verantwoord zijn, - daaraan hebben onze gelijkschakelaars blijkbaar niet de minste problematiek verbonden. Men heeft de sterke indruk dat ze vooral emotioneel en vaak sentimentalistisch-simplistisch tot hun 'bevindingen' komen.

Nu is het wel zo dat men, om tot een goede, menselijke dialoog onder de diverse wereldbeschouwingen te komen, inderdaad de punten van aanraking, van overlapping moet beklemtonen, al is het om louter praktische redenen. Maar dat mag in geen geval aanleiding geven om te besluiten dat de Rooms-Katolieke kerk, Shia-Islam, Rozenkruisers, Baha'i, Lao-tzu, Boeddhisme, Bhagwan, Katharen en Ras-Tafari allen hetzelfde leren, weliswaar met hier en daar een klein uiterlijk verschil...

Een in Christelijke milieus graag gevoerde en vaak gehoorde topic is dat er geen echt onderscheid zou bestaan tussen 'Christendom' (wat men nu ook onder deze term verstaat...) en 'Boeddhisme'. Hoe dikwijls hoort men b.v. Katholieke priesters in het openbaar beweren dat ze "echte Boeddhisten" zijn! Ook sommige 'vrijzinnige' Protestanten aarzelen niet, soms wat slijmerig, zichzelf 'Hindoeïst' of 'Boeddhist' te noemen...

Er bestaat toch nog een groot verschil tussen enerzijds tolerantie en eerbied voor de andere, en anderzijds zich per se willen identificeren. Tenzij dit een lastig gevolg van frustratie zou zijn...

Inderdaad, er bestaat heel wat gespreksmogelijkheid over gelijkenissen en verschillen; er werd vaak zelfs vooropgesteld dat er heel wat similariteit zou bestaan tussen zekere Protestantse stromingen en het Jōdo-Shin Boeddhisme.

Maar voor de Shin-Boeddhist is *shinjin* helemaal geen middel. *Shinjin* is het DOEL zelf. *Shinjin* is de toestand van verzekering van verlichting (*satōri*) en Boeddhaschap, en wordt daarom gelijkgesteld aan *nirvāna*.

De Shin-Boeddhist is dus niet uit op het aankweken van 'geloof' in zijn gemoed; hij ontvangt *shinjin* ten gevolge van de natuurlijke werkzaamheid van Amida's Gelofte-Kracht. Zodoende kan deze toestand niet vergeteekend worden bij een goddelijke genade, die selectief te werk gaat.

De werkzaamheid van de Gelofte-Kracht is geen goddelijke of koninklijke genade, maar is de niet-personaliserende werking van het Boeddhaschap (de Verlichting als geschikt middel : *hōben-hosshin*). Deze werking is absoluut, noodzakelijk universeel en niet-selectief.

Aldus is Amida's Mededogen werkzaam op alle wezens om ze te verlichten tot *shinjin*. Dit is een beslissend karakteristiek van het Oneindige Boeddhaschap, een kenmerk dat zeker niet mag verward worden met enige vorm van Christelijke 'genade' of 'geloof'.

Voor de meeste (oprechte) Christenen is 'geloof' de weg die leidt naar vervulling van het eeuwige leven. Dit beeldt men uit als zijnde de 'hemel' waarin de ziel haar beloning ontvangt onder de vorm van een ononderbroken beschouwen van Gods glorie. Deze hemel is de hoogste vorm van individueel geluk. Maar *nirvāna*, waarmee *shinjin* zo nauw vervlochten is, is geen hemel, maar is Boeddhaschap. En dat voert ons dan nogmaals naar een weer ander punt van verschil.

In het statische geluk van het Christelijke paradijs is de zaligheid een strikt persoonlijke zaak, die niet veel meer te maken heeft met het leed in deze wereld. Dit is niet de manier waarop de Boeddhist het Reine Land beschouwt. Want : hoe kan 'iemand' zich zalig voelen terwijl andere wezens nog lijden in deze wereld van begoocheling ? Het Reine Land is geen zich-veilig-stellen, wegvluchten, maar in tegendeel een actieve deelname in Amida's heilsenergie.

Shinran Shōnin heeft ons opmerkzaam gemaakt op dit zo belangrijke element van *shinjin/nirvāna* : de terugkeer naar de lijdenswereld (*gensō-ekō*).

want dit is de grandiose taak die het 'shinjin-wezen' toekomt : niet enkel voor zichzelf een onbewogen geluk genieten, maar present te zijn

Hongan-riki ga ōkii-de
Jigoku-o oute
Gokuraku-e

*Hoe groot toch is de Voortijdelijke
Geloofte-Kracht !*

*Hierdoor (zijn we verzekerd van geboorte)
in het Land van Vrede en Vreugde*

*ofschoon nu nog op onze schouder de hel
drukt (door het zware gewicht van
ons karma)*

Calligrafie van Zuiken Inagaki Sensei

東野力
地心自具之

松葉

陽

leiden moesten we nù op al die punten ingaan.

Toch is er één belangrijk punt van onderscheid dat, ondanks alle schijn, meestal verkeerd begrepen of zelfs verwaarloosd wordt, maar dat voor de Shin-Boeddhist direct doorverbonden is met de kern zelf van Shinran Shōnins lering.

Sommige Christenen houden immers vol dat het Shin-Boeddhisme in feite een religie is van *heil door geloof* : het volstaat 'geloof' te hebben om bevrijd te worden uit deze wereld van geboorte-lijden-dood. In deze zin zou Jōdo-Shinshū nauw aansluiten bij Luther en een *sola fide, sola gratie* godsdienst zijn. En Franciscus Xaverius ontdekte bij zijn landing in Japan en tot zijn grote ontzetting, dat Satan deze ketterij al naar Japan gebracht had !

Het ligt in mijn bedoeling te trachten uit te leggen waarom, in mijn ogen, deze opvatting een totaal foutieve interpretering van het Boeddhisme inhoudt.

In Jōdo-Shinshū speelt de term *shinjin* een uitzonderlijk belangrijke rol. Feitelijk is *shinjin* niets anders dan het doel-zelf van het religieuze leven.

In Westerse talen wordt *shinjin* gewoonlijk (en niet zonder risico !) vertaald als *geloof* (*faith, Glaube, foi...*), maar in werkelijkheid bestaat er geen correct woord om *shinjin* als Shin-Boeddhistische technische term precies te vertalen, om de eenvoudige reden dat er in het Christelijke taalgebruik geen juist equivalent voor deze typisch Boeddhistische term bestaat. Het is dan ook via een serie misverstanden dat reeds de eerste missionarissen (en later ook de zendelingen) *shinjin* als 'geloof' in de Christelijke zin hebben opgevat en bijgevolg Jōdo-Shinshū als een 'godsdienst van heil enkel door geloof' bestempelden. Hieruit trokken ze het besluit dat Jōdo-Shinshū wel erg nauw verwant moest zijn met de Protestantse opvattingen en dat het bijgevolg zou volstaan van Amida Buddha op God over te schakelen om bekeringen te bekomen. De geschiedenis heeft trouwens uitgemaakt hoe verkeerd deze berekening wel was !

Voor het merendeel van de Protestanten is *geloof* een heilsweg, een MIDDEL dat door goddelijke genade aan de mens geschonken wordt zodat hij hierdoor het eeuwige leven kan ingaan.

Toch dient vooraf rekening gehouden te worden met een overdaad aan misverstand en wanbegrip. Heel wat serieuze auteurs hebben door onwetendheid, vervorming of verwringing van de oorspronkelijke gedachten, een misleidend beeld opgehangen van het Boeddhisme in 't algemeen, en zeker van de Jōdo-Shinshū. Een groot deel van deze verwarring vindt zijn oorsprong in een te beperkt standpunt en in de interpretatie van typisch Oosterse concepten in functie van begrippen en bepalingen eigen aan de Westerse filosofie of aan de Christelijke theologie.

Doorheen historie en cultuur ontstonden immers uiteenlopende leef- en denkpatronen. Het is slechts met een uiterste waakzaamheid en kritiek dat een comparatie mogelijk wordt. Vergeten we niet dat in het religieuze beleven, hetwelk toch de diepste en meest doordringende zijde van een culturele gemeenschap uitmaakt, de historische en culturele verschillen het scherpst zullen optreden. Bij vergelijking tussen Boeddhisme en Christendom (en men bemerke hoe simplistisch deze termen gebruikt worden !), dient men bijgevolg onophoudelijk met de fundamentele punten van onderscheid rekening te houden. Niet om méér ruzie te stoken of om disputen aan te wakkeren, maar in hoofdzaak om begrijpen en aanvoelen van de eigen *Weltanschauung* uit te diepen.

Sommige punten van onderscheid liggen voor de hand : in Christendom staat de God-Schepper centraal en is het heilsgebeuren een 'historische' evolutie. In het Boeddhisme is het elk wezen zèlf dat de scheppende macht is, via de wetmatigheid van daad-en-gevolg (*karma*) en de oorzakelijkheidswerking van het "Ontstaan in afhankelijkheid" (*pratītya-samutpāda*).

Het Christendom stelt het bestaan van een onsterfelijke ziel met metafysisch karakter voorop. Dergelijke 'ziel' wordt in alle vormen van het Boeddhisme ontkend. Deze twee punten (geen *God* en geen *Ziel*) onderscheiden trouwens het Boeddhisme van alle andere religies en laten de vraag open of het Boeddhisme dan wel een *godsdienst* is.

Nog elders vinden we grote verschillen : zonde, goed en kwaad, vergelding, functie van moraliteit, de goede werken en de genade e.d.m.

Ook op het puur-filosofisch niveau van beide religies is het onderscheid doortastend. Geldt God als het 'Absolute Wezen', het 'Wezen bij uitstek', dan is de conceptie van het Boeddhisme als *dharmakāya-dharmatā* (*hosshō hosshin*) als elk begrip van Zijn/Niet-Zijn overtreffend. Het zou ons te ver

in de lijdenswereld en te participeren in het heilswerk van Amida's Gelofte-Kracht. Na eigen verlossing, te worden de verlossing van alle wezens.

Ofschoon in het Christendom er rijkelijk sprake is van Gods liefde, toch vindt men er deze universele, niet-onderscheidende opvatting van een heilswerking voor en door alle wezens niet !

Genso-ekō is waarlijk één van de talrijke glanspunten van het Shin-Boeddhisme.

Sh.A.Peel

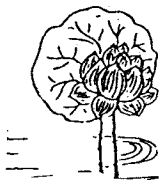

REV. ZUIKEN INAGAKI

De hiernavolgende tekst van Zuiken S. Inagaki Sensei werd samen met een calligrafie gepubliceerd als "Voorwoord" voor Horai-kai nr 81 (maart 1983), een tijdschrift door Sensei zelf opgericht en nu grotendeels gewijd aan de verspreiding van zijn lering en gedachten.

Esho Sasaki, die aan Sh.A.Peel deze tekst bezorgde, geeft er volgend commentaar bij : "His explanation is so brief and rough, but it is with "essence" and his deep heart. So you might understand it so well' through your deep heart."

Door naar Boeddha's Leer te luisteren enkel maar met je gewone inspanningen, slaag je er niet in er de ware essentie van te vatten, ook al luister je jaren lang. Deze "ware essentie" van Boeddha's Leer verwijst naar Tathagata's Voortijdelijke Gelofte-Kracht, welke (door ons) nooit verwezenlijkt wordt anders dan door diep en grondig na te denken, en wel als volgt : " Hoe diep en hoe zwaar zijn toch mijn boze daden (zo lange tijd opgestapeld; zaigō = karmisch ongunstige daden) !

Hoe dwaas en laks gedraag ik me toch (in het duister van samsara) !

Het "oog van dit diep denken over mezelf" maakt het ons mogelijk de Voortijdelijke Gelofte-Kracht te verwezenlijken en gewaar te worden. Deze Voortijdige Gelofte-Kracht is nu net in tegenstelling tot de diepe en zware boze daden (en beide zijn dan ook in

innig contact met elkaar), net als recto en verso (van een vel papier).
Hier (in deze wereldse wereld) ben ik helemaal alleen ; maar de Voortijdelijke Gelofte-Kracht om deze persoon te bevrijden, is ook hier. Dit wordt genoemd "Eén-Dharma (=bevrijdende kracht), Eén-Persoon (=om bevrijd te worden)", dit is : Eén-Dharma, de Voortijdelijke Gelofte-Kracht, is precies bedoeld enkel voor deze éne persoon (= ik alleen) ; en deze persoon (alleen) (die bevrijd moet worden) is enkel verschuldigd aan Eén-Dharma, de Voortijdelijke Gelofte-Kracht.

Comm. door Esho Sasaki : In Tannisho (Nawoord), zegt Shinran Shonin : "Wanneer ik zorgvuldig de Gelofte overweeg die Amida na 5 kalpa's van contemplatie voortgebracht heeft, dan ontdek ik dat ze alleen voor mij, Shinran, bedoeld was !" Dit aspect van de Shinshu-doctrine, "Eén-Dharma, één persoon" verwijst naar deze woorden van Shinran. En ook : "Men moet tegenover Amida staan, oog in oog, en dan wordt geheel de grote aanwezigheid van Amida's Kracht gemanifesteerd, duidelijk tegenover elke persoon op zichzelf."

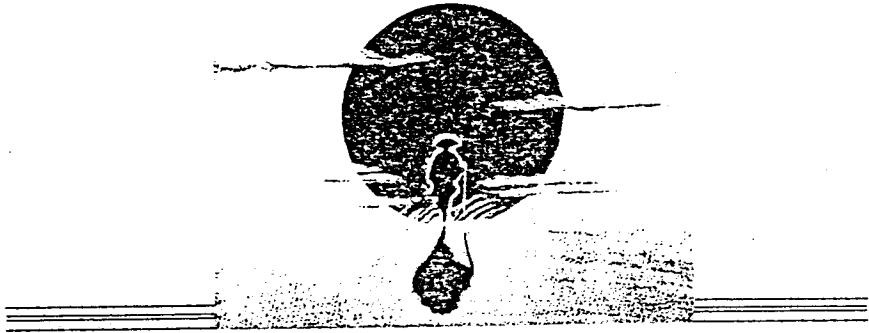
Zonder dit leer-aspect van Eén-Dharma één-persoon, kunnen zelfs de moeilijkste leringen uit de Leer, die je zou leren en memoriseren, nooit voor jou de oorzaak zijn om te gaan naar bevrijding van geboorte-en-dood.

Het is erg gemakkelijk (via menselijke berekening) op de hoogte te zijn van wat Voortijdelijke Gelofte-Kracht" betekent; maar het is ontzettend moeilijk jezelf geheel aan die Voortijdelijke Gelofte-Kracht toe te vertrouwen (d.i. shinjin doorheen de Gelofte-Kracht te verwezenlijken) . Je bent bij machte de Voortijdelijke Gelofte-Kracht te realiseren (je er volledig aan toe te vertrouwen) door (diep nadenken over) "dood" en "boze daden", maar dan niet door (berekeningen van) je eigen gemoed.

Voortgaand op de realiteit van "dood" en "boze daden" (zoals we die ervaren), namelijk de "verkeerde handelingen" van menselijke en goddelijke wezens, zouden we shinjin kunnen realiseren. De kracht die ons leidt tot de realisering van shinjin treedt te voorschijn vanuit (deze realiteit van) "dood" en "boze daden".

Dit is dan de "Voortijdige Gelofte-Kracht".

(Het diepe nadenken over mijn "dood" en mijn "boze daden" is de werking van de kracht van de Voortijdedelijke Gelofte, niet die van mijn eigen kracht; dit is mijn indruk, ontstaan vanuit deze woorden. Bovendien is de Leer van de Boeddha geen filosofie, is ze niet onderhevig aan andere personen, maar gemaakt voor mij persoonlijk, voor mijn eigen realiteit van geboorte-en-dood.)

GLOSSARIUM

VOOR HET

SHIN-BOEDDHISME

===== (VII)

HŌ (beginsel, wetmatigheid, leer, enz.)

Sanskriet *dharma*. Etymol. van de stam *dhṛ* houden, dragen. Deze term heeft in de loop der jaren een groot aantal betekenissen gekregen, zodat het niet mogelijk is één enkele hoofd-vertaling voorop te zetten. Ook in het gebruik is het niet altijd mogelijk duidelijk te stellen om welke betekenis het gaat. Bij de diverse betekenissen die vaak voorkomen: principe, wet, wetmatigheid; plicht, rechtmatigheid, het gepaste; norm, standaard; leer, in 't bijzonder het Boeddhisme; element, eigenschap, beginsel, werking; gedrag, juist gedrag, juiste handelswijze; de handelingen (karma) en hun gevolgen; het heelal al som van de elementen en als voorwerp van de gedachte; het predikaat van een stelling in de Indische logica; religieuze waarheid als tegenstelling tot wereldse waarheid.

Zolang *hō* gebruikt wordt voor *wet* of *leer*, zijn er geen vertaalproblemen; wél echter zodra de term voorkomt in technische zin als 'kenmerk, attribuut, essentiële eigenschap, substantie, bestaande, realiteit, wezen': daar

beginnen de moeilijkheden. *Dharma/hō* is één van de meest controversiële basistermen. D.T.Suzuki : " There are passages in Mahāyāna literature in which the whole significance of the text depends upon how we understand the word *dharma*."

In Amida-kyō wordt *hō* (maar in welke betekenis precies ?) gezegd te zijn : "uiterst moeilijk te geloven, ja een uiterst zeldzaam en onverwoordbaar iets" Vert. Hiuen-tsang IX). In Kyo Gyō Shin Shō slaat *hō* steeds terug op de Leer en wel bepaaldelijk Amida's Voortijdelijke Gelofte, de Ander-Kracht en de Nembutsu; maar Shinran Shōnin gebruikt in zijn latere werken dezelfde term vaak als equivalent voor *shinjin*.

HÖBEN (geschikte middelen)

Sanskriet *upāya*. Letterlijk "benadering"; komt vaak voor in de uitdrukking *upāya-kausalya* (Pāli : *upāya kosalla*) : geschikte heilzame middelen.

Twee betekenissen overheersen :

- 1) de gepaste heilsmethode waarmee de mens de Verlichting kan verwezenlijken, o.a. via karmisch heilzame daden;
- 2) de gepaste heilmiddelen waarmee Boeddha's en Bodhisattva's de lijdende wezens op de weg naar de Verlichting helpen.

In het Shin-Boeddhisme verwijst *hōben* meestal naar de diverse manifesteringen van de absolute, uiteindelijke werkelijkheid die buiten tijd en ruimte staat en die de Verlichting is (Boeddhachap, Boeddha-natuur), maar zich in de relatieve wereld manifesteert. Immers, het "dharmalichaam van Zo-heid" (*dharmakāya-dharmatā*, *hosshō hosshin*) treedt in de wereld van geboorte- en dood op als "dharmalichaam van geschikte middelen" (*hōben hosshin*) waarmee het dan binnen het bereik van het menselijk begripsvermogen komt. Zie hierover ook *hōben hojin*, *hōben hosshin*, *hōben keshin*, *hosshin*, *hosshō*.

Shinran Shōnin gebruikt de term *hōben* eveneens voor de praktijken verbonden aan de 19de Gelofte (zelfkracht nembutsu) en aan de 20ste Gelofte (meditatieve en niet-meditatieve goede praktijken), door Amida aangewend om de beoefenaars van de eigen-kracht (*jiriki*) geleidelijk te leiden tot de werking van de Ander-Kracht (*tariki*). De gebruikelijke Boeddhistische praktijken, traditioneel gegroepeerd als moraliteit-meditatie-wijsheid, worden dus niet verworpen, maar niet als doeltreffend beschouwd; het zijn voorlopige "middelen" van waaruit de beoefenaar geleidelijk tot *tariki* komt.

HÖBEN HÖJIN (verheerlijkingslichaam van geschikte middelen)

Namelijk Amida, zoals hij beschreven wordt in de Meditatie-sūtra. Is volgens Shinran, hetzelfde als *hōben keshin*, het verschijningslichaam van geschikte middelen (zie *keshin*, *sanshin*). Maar vermits Amida's *hōben keshin* niet afgescheiden is van zijn verheerlijkingslichaam (*sambhogakāya*), is het hierin vervat.

Sommige manuscripten van Tannishō lezen hier *hōben hosshin* (Dharmalichaam van geschikte middelen).

T'an-luan zegt dat alle Boeddha's twee dharmalichamen bezitten : *hosshō hosshin* (Dharmalichaam van Dharmanatuur), statisch aspect van het absolute Boeddhachap, en *hōben hosshin*, het dynamisch aspect van het Boeddhachap. In deze tweevoudige indeling zijn zowel Amida's verheerlijkingslichaam (*hojin*) als zijn verschijningslichaam (*keshin*) vervat in *hōben hosshin*.

HÖBEN HOSSHIN (Dharmalichaam van geschikte middelen)

Bijzonder facet door de Reine Landscholen toegekend aan het Dharmalichaam (zie *sanshin*).

In *Ōjoron-chū* (vol.2) schrijft T'an-luan: "Boeddha's en Bodhisattva's hebben twee soorten van Dharmalichaam: ten eerste het Dharmalichaam van Dharma-natuur, ten tweede het Dharmalichaam van geschikte middelen. Dit Dharmalichaam van geschikte middelen ontstaat in afhankelijkheid van het Dharmalichaam van Dharma-natuur. Het Dharmalichaam van Dharma-natuur openbaart zichzelf in functie van het Dharmalichaam van geschikte middelen. Deze twee Dharmalichamen zijn verscheiden, maar niet gescheiden; ze zijn één, maar niet identiek."

Hōben hosshin is dus de gemanifesteerde vorm van het Grote Mededogen, dat Verlichting is, maar vorm- en kleurloos als Dharmalichaam van Dharmanatuur. Het Dharmalichaam van geschikte middelen heeft een denkbare vorm aangenomen en is werkzaam. Vandaar dat men kan spreken van een tijdelijke manifestering van Dharmakāya. Het is de verlichaamde vorm van de Zo-heid (*tathāta*, *shinnyo*) of Dharma-natuur (*dharmatā*, *hossho*), die zich manifesteert om bijstand te verlenen aan de lijdende wezens.

Dit "lichaam" wordt *hōben* (*upāya*) geheten omdat het voortgebracht wordt door de geloften en praktijken van een bodhisattva (in casu die van Hōzō, *Dharmakara Bodhisattva*); het wordt *hosshin* (*dharmakāya*) geheten omdat het alle verdiensten van het Boeddherschap in zich samenbalt en daarbij de manifestatie van de Zo-heid is.

HÖBEN KEDO (Verschijningsland van geschikte middelen)

Synoniem voor *henji*; zie aldaar, en ook onder *hōdo*. Het verschijningsland van geschikte middelen is een heilstoestand die niet volledig verwezenlijkt is. In dit "land" worden de volgelingen van de 19de en 20ste Geloften (d.w.z. zij die op eigen-kracht het heil willen verwezenlijken) geboren, in afwachting dat ze *shinjin* verwezenlijken en naar de 18de Gelofte in het ware Reine Land (*shinjitsu-hōdo*) geboren worden. Deze lering is gebaseerd op de Meditatie-sūtra.

HÖBEN KESHIN (Verschijningslichaam van geschikte middelen)

Zie hiervoor onder *hōben hōjin*.

HŌ BUTSU (Verheerlijkings-Boeddha, Belonings-Boeddha)

De Boeddha als verheerlijkingslichaam, gemanifesteerd als gevolg van geloften die door een bodhisattva agelegd werden, b.v. Amida gezien ten opzichte van Hōzō. De gelofte-afleggende bodhisattva is de oorzakelijkheidsstoestand van het Boeddherschap; de *hō-butsu* is dan het Boeddherschap gezien als gevolg. Er is echter geen fundamenteel onderscheid tussen beide.

HŌDO (het Verheerlijkingsland, Beloningsland)

Synoniem voor *Jōdo*, het Reine Land. Amida's Reine Land wordt ook Verheerlijkingsland of Beloningsland genoemd daar het geactualiseerd is in de "beloning" voor de Geloften en de Grote Praktijk van Dharmakara Bodhisattva (*Hōzo Bosatsu*), vervuld in het discipline stadium van zijn religieuze ontplooiing (het causale stadium van Amida).

Net als *Jōdo*, is *Hōdo* het bereik waarin zij die *shinjin* in de 18de Gelofte verwezenlijkt hebben, geboren worden. *Hōdo* staat dan ook in tegenstelling tot *kedo* (*hōben kedō*), Amida's Verschijningsland, bestemd

voor diegenen die nog met *jiriki*-gemoed de nembutsu en andere goede praktijken beoefend hebben. Doordat ze echter twijfel zijn blijven koesteren wat betreft Amida's Wijsheid, Mededogen en Werkzaamheid, worden ze in *Kedo* geboren door de werking van de 19de en 20ste Geloften.

In het traditionele Boeddhisme verwijst *Hōdo* vaak naar de wereld waarin iemand geboren wordt ten gevolgen van het voorbije *kaṃa* : hel, hemel, mensenwereld, dierenrijk, enz.

HŌJIN (Verheerlijkingslichaam)

Sanskriet : *sambhoga-kāya* , tweede belichaminsvorm van de "Drie Boeddhalichamen". Ook "beloningslichaam".

In de Mahāyāna-doctrine van de Drie Lichamen (*Trikāya* ; zie ook *sanshin*), het lichaam van de verheerlijkte verschijning, zoals de Boeddha in meditatie verschijnt. Stelt de geïdealiseerde vorm van het Boeddhachap weer, actief inwerkend op de wezens, b.v. als verlichtende werkzaamheid. In de iconografie worden de Boeddha's veelal als *hōjin* afgebeeld. De meeste afbeeldingen van Amida, Yakushi of Dainichi, b.v. zijn *hōjin*-afbeeldingen.

J I K Ō - J I

ROOSTER VAN BIJEENKOMSTEN

Di 04.10 20 u. Memoriaal M.Kiere	Do 08.12 20 u. Jodo-Ye **)
Di 11.10 20 u.	Di 13.12 20 u.
Di 18.10 20 u.	Di 20.12 20 u.
Di 25.10 20 u.	1984
Di 08.11 20 u.	
Di 15.11 20 u. } *)	Di 10.01 20 u. Memor. Z.S.Inagaki (13.01)
Di 22.11 20 u. }	Zo 16.01 10.30 u. Ho-on-Ko ***)
Di 29.11 20 u.	Di 18.01 20 u.
Za 03.12 15 u.	Di 25.01 20 u.

*) Eén dezer dagen valt weg. Gelieve tijdig te informeren !

**) JODO-YE (Bodhi-Dag) : herdenking van Shakyamuni Buddha's Verlichting.

***) HO-ON KO : herdenking van Shinran Shōnins overlijden.

Iedereen is steeds welkom. Wel wordt gevraagd vóór het opgegeven uur aanwezig te zijn.

Voor afspraken : bellen of schrijven naar het Centrum.

A L'INTENTION DE NOS AMIS FRANCOPHONES

Le présent numéro paraît malheureusement avec un petit mois de retard. Celui-ci est dû au voyage au Japon de Sh.A.Peel, qui y a notamment participé à la première Conférence Internationale de l'I.A.S.B.S., en plus d'une série de conférences-sermons dans le Sud-ouest et l'Ouest du Japon. Cette tournée lui a, une fois de plus, prouvé l'intensité de la vie religieuse du Jōdo-Shinshū, ainsi que l'intérêt porté par la grande masse des Bouddhistes Shin pour l'évolution de l'enseignement de Shinran Shōnin en

Europe. Pour cette tournée, un grand merci est dû à l'Intern.Association of Buddhist Culture et surtout à son grand animateur, le Prof.Sh.Yamasaki.

En page 5, suite de l'étude sur la place très particulière que Shinran occupe dans l'histoire de la doctrine bouddhique. Un autre problème très discuté est la signification du terme *shinjin*, fréquemment traduit en français par *foi*. Cette traduction est néanmoins inadéquate, ne fût-ce que par les réminiscences christianisantes qu'elle rappelle. En effet, *shinjin* n'est pas un moyen de salut, comme la foi dans certaines acceptions chrétiennes, mais est l'objectif, c'est-à-dire d'état d'assurance du salut et donc apparenté à la notion de nirvana. Il serait donc erroné de confondre le Bouddhisme Shin (Jōdo Shinshū) et certaines formes de Christianisme, bien que certains milieux trouvent avantages à maintenir cette confusion... Le rév. Zuiken S.Inagaki n'est plus un inconnu de nos fidèles lecteurs. Les pages centrales reproduisent une calligraphie de sa main. Un des derniers exposés qu'il ait faits est traduit en pages 14 à 16. Il n'est certes pas, dans sa riche concision, d'une lecture facile ! Pas facile non plus les thèmes auxquels est consacrée une majeure partie du "Glossaire" et concernant les Trois Corps de la Bouddhité.

Notons aussi la parution du *Tannishō*, oeuvre maîtresse du Jōdo-Shinshū et d'ailleurs l'un des livres les plus lus actuellement au Japon. Cette traduction française est due au Rév.Jérôme Ducor. Elle est remarquable par son souci d'exactitude et de précision. Une très intéressante introduction et des notes bien fournies en font une oeuvre qui marquera dans la littérature bouddhique de langue française. Notre Centre se fera un plaisir d'offrir ce livre à tout un chacun qui pourrait s'y intéresser (gratis... mais songez quand-même un peu aux frais d'envoi...)

Principieel bepaalt het CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME noch bijdragen noch lidgeld noch abonnementsgeld. Het Centrum en de onafhankelijke Shin-Tempel JIKŌ-JI zijn financieel en organisatorisch autonoom : hun werking is dus afhankelijk van UW medewerking, UW waarderung en UW giften.

Onze bankrekening (voor België) is 417-5028151-32 (Centrum voor Shin-Boeddhisme, 2419 Lille). Voor Nederland en buitenland : postrekening 000-0173766-39 (A.Peel, B-2419 Lille, België).

JIKŌ - JI

TEMPEL VAN HET LICHT VAN MEDEDOGEN

Grote Beerstraat 69 - 2000 Antwerpen
(voor bijeenkomsten : zie pag. 19; ook op afspraak)

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME
Zittaart 21 - 2419 Lille - België

Contact : Rev.Shitoku A. Peel
tel.(014) 22 12 42

Verantwoordelijk uitgever : Sh.A.Peel - 2419 Lille